

این متن از سایت دانشنامه حوزوی "ویکی فقه" اخذ شده است.
برای آشنایی و استفاده بیشتر به نشانی www.wikifeqh.ir مراجعه فرمایید.

رسول

«رسول» به معنای **فرستاده** و **پیامبر** و پیام‌آور است.

فهرست مندرجات

- ۱ - معنای رسول
- ۲ - فرق نبی و رسول
- ۲.۱ - پاسخ اشکال
- ۳ - یاتوبیس
- ۴ - منبع

معنای رسول

«رسول» به معنای فرستاده و پیامبر و پیام‌آور است، و چنان‌که **راغب** می‌گوید:

للراغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات راغب، ص ۳۵۳.

گاه به سخن و پیامی که برده می‌شود، رسول گفته می‌شود، چنان‌که بر شخصی که **رسالت** را تحمل می‌کند نیز رسول گفته می‌شود و رسول و رُسُل بر **انبیاء** و **ملائکة** اطلاق می‌شود و بر کسی که برای انجام کاری فرستاده شده باشد، نیز رسول گفته می‌شود، چنان‌که در **قرآن مجید** می‌فرماید: «تَوَفَّقَهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ»

للإنعام/سوره ۶، آیه ۶۱.

فرستادگان ما جان او را می‌گیرند و آنها (در نگاهداری حسلب **عمر** و اعمال بندگان) کوتاهی نمی‌کنند».

فرق نبی و رسول

موارد اطلاق آن، اعم است از امری که رسول برای آن ارسال شده، محبوب کسانی باشد که به‌سوی آنها فرستاده شده یا مکروه آنها باشد. بنابراین آنچه گفته شد، می‌توان گفت: فرق **نبی** و رسول این است که در مفهوم نبی، رسالت و پیام‌آوری نیست، نه به این معنا که نبی، رسول نباشد؛ بلکه شخصی را رسول و نبی می‌گویند؛ از این لحاظ که خیردهنده و خیر داده شده از **خدا** و حقایق غیبی و **احکام** و اموری است که به او **وحی** می‌شود، به او نبی می‌گویند. و از لحاظ اینکه **فرستاده** و حاصل رسالت و مامور به **تبلیغ** است، به او رسول گفته می‌شود. بنابراین ممکن است در قسمتی از خبرهایی که می‌دهد پیام‌آور نباشد و خیردهنده و نبی باشد، مثل بسیاری از خبرهایی که **رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)** در غیر قرآن مجید از گذشته و آینده و امور غیبی و اوضاع **بهشت** و **جهنم** و صنوف فرشتگان و امثال آن داده‌اند، که این خبرها به‌عنوان پیام از سوی خدا برای مردم بیان نشده؛ بلکه خبرهایی است که پیام‌آور از سوی خدا و شخصی که با عالم غیب ارتباط و اتصال دارد، از آن خبر می‌دهد. اما رسالت هم‌عجا با نبوت توأم است و به همان حیثیتی که رسالت اطلاق می‌شود، نبوت هم اطلاق می‌گردد و وجه صحت حمل رسول، وجه صحت حمل نبی بر صاحب رسالت می‌باشد. بنابراین مفهوم نبی و نبوت اعم از رسول و رسالت است؛ اما لزومی ندارد که مثل اعم و اخص مطلق، اعم دو مصداق داشته باشد؛ بلکه می‌توان گفت: نبی و رسول مصداقاً واحدند و نبی بر غیر رسول اطلاق نمی‌شود، هرچند اطلاق آن بر رسول به لحاظ جهت است که اعم از رسالت است.

— پاسخ اشکال

و اگر این جهت را که نبی و رسول مصداقاً واحدند، قبول نکنیم و گفته شود: چون بر بعضی از **انبیای بنی‌اسرائیل** با اینکه رسالت و پیامی برای **قوم** نداشتند، نبی اطلاق شده است، بنابراین هر رسولی نبی است و هر نبی‌ای رسول نیست.

پاسخش این است که: به هر صورت، اطلاق نبی بر رسول به لحاظ همان حیثیتی است که بر نبی غیر مرسل اطلاق می‌شود. علاوه بر این، نکته دیگری که محتمل است از **آیه شریفه: «فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ»**

للأنعام/سوره ۲، آیه ۲۱۳.

خداوند، پیامبران را برانگیخت تا مردم را بشارت و بیم دهند»

استفاده شود، این است که خدا انبیا را مبعوث فرمود؛ یعنی پس از آنکه دارای مقام و منصب نبوت (هرچند به معنای خیر داده شده و اسم مفعولی باشد) شدند، آنها را برانگیخت و به رسالت فرستاد. بنابراین امکان دارد به این نحو واقع شده باشد که پیغمبران قبل از رسالت به مقام نبوت نایل شده باشند، مگر در مواردی که تصریح به نحو دیگر شده باشد. و در آنچه گفته شد، فرقی نیست بین اینکه نبی مشتق از «نبا» باشد یا اینکه مشتق از «نبوت» به معنای بلندی رتبه و علو شأن باشد، و بنابر تمام وجهی که گفته شد، و وجوه و احتمالات دیگر **«خاتم‌النبیین»** به معنای خاتم تمام انبیا و رسل می‌باشد، به خلاف **«خاتم‌المرسلین»**، که صراحت «خاتم‌النبیین» را ندارد.

ممکن است گفته شود: برحسب بعضی وجوهی که در فرق این دو کلمه گفته شده است، فقط دلالت بر ختم رسالت و پایان سفارت بین خدا و خلق دارد و لذا «خاتم النبیین» بهصراحت دلالت بر پایان نبوت و رسالت دارد، هرچند گفته شود: نبی بر کسی که به واسطه خواب از خدا خبر می‌دهد، نیز اطلاق می‌شود؛ چون پرواضح است که مقصود این نیست که نبی فقط بر کسی که از خواب خبر می‌دهد، اطلاق می‌شود؛ بلکه مقصود این است که اطلاق نبی بر کسی که به واسطه مشاهده فرشته، یا تلقی مستقیم وحی، یا همه وسایط ممکن، از خدا خبر می‌دهد، صحیح است. و در قرآن و حدیث و شعر و کل لسان عرب بسیار است و بر کسی که فقط از خواب خبر می‌دهد، نیز مجوز استعمال دارد. و اگر در موردی استعمال شد که قرینه‌ای بر اراده خصوص این معنا بود، مخالف لغت و اصطلاح نمی‌باشد.

پانویس

۱. [↑](#) راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات راغب، ص ۳۵۳.

۲. [↑](#) انعام/سوره ۶، آیه ۶۱.

۳. [↑](#) بقره/سوره ۲، آیه ۲۱۳.

منبع

[بایگه اطلاع سانی دفتر آیت‌الله صافی گلپایگانی، برگرفته از مقاله «رسول»، تاریخ بازبینی ۱۳۹۶/۰۳/۲۳.](#)

رده‌های این صفحه: [اصطلاحات اسلامی](#)